

ZAMYŠLENÍ NAD **KOMUNUKOVÁNÍM** STATISTIKY V MÉDIÍCH

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, PSY117

Hana Brablecová
348150, Psychologie - Sociologie

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, PhD.
Mgr. Jan Širůček

Datum odevzdání: 1.5.2010

Fakulta sociálních studií MU, 2009/2010

Pro svou seminární práci jsem si vybrala článek „Konzumace slazených perlivých nápojů prý vede k rakovině slinivky“ uveřejněný na internetovém zpravodajském serveru Novinky.cz.

V tomto článku se píše o studii, která zkoumala souvislost mezi konzumací ochucených perlivých nápojů a rizikem onemocnění rakovinou slinivky. Zmiňuje se zde to, že již dvě vypité sklenice tohoto typu nápojů týdně riziko zvyšují dvojnásobně oproti lidem, kteří podobné nápoje nepijí.

Studie samotná se zabývá výzkumem slazených perlivých nápojů (limonád), ale také přírodních ovocných džusů majících vysokou glykemickou hladinu vzhledem k jiným nápojům i potravinám, a jejich vlivem na vznik rakoviny slinivky. Vědci předpokládali, že díky vysokému množství cukru v limonádách se zvyšuje hladina insulinu v těle, což podle nich přispívá k růstu rakovinotvorných buněk. Výzkumu se zúčastnilo 60524 osob obou pohlaví ze Singapuru v Číně a probíhal celkem po dobu 14 let. Jednalo se o kohortní analýzu. Jako metoda k zaznamenání spotřeby limonád, džusů a také vlivů okolí a životního stylu respondentů bylo použito osobních rozhovorů. Ukázalo se, že v průběhu výzkumu bylo v této souvislosti zaznamenáno pouze 140 případů rakoviny slinivky, a to zejména u konzumentů slazených perlivých nápojů, což je 0,23% z celkového počtu zkoumaných osob. Co se týče osob konzumujících džusy, u nich byl výskyt rakoviny slinivky zanedbatelný. Výsledek výzkumu můžeme považovat za statisticky zanedbatelný, neboť je jeho hodnota menší než 1%. Korelace mezi proměnnými – konzumací limonád a rakovinou slinivky – je velice nízká. Studie navíc sice prokázala riziko – i když velmi malé – ale nevysvětlila, zda zde opravdu existuje příčinný vztah, či ne.

V celé populaci je riziko onemocnění 0,12%, takže článek publikovaný na serveru Novinky.cz má sice pravdu v tom, že riziko se konzumací ochucených perlivých nápojů zdvojnásobuje, ale už se v něm neříká, že ono riziko je stále velice malé. Jinou statistickou chybou než tuto jsem v článku nezaznamenala.

Problém bych viděla i v samotném výzkumu, který podle mě není příliš metodologicky zvládnutý. Bylo by třeba výzkum zopakovat a užít nějakou „vědeckější“ metodu, než jen osobní rozhovory. Vhodný by byl další výzkum, který by danou hypotézu mohl potvrdit či vyvrátit, ale jeho provedení je celkem nepravděpodobné, neboť procento je opravdu malé a pro výzkumníky nebude ani ekonomicky, ani časově výhodné výzkum uskutečnit. Proto se za pár let zapomene na toto zanedbatelné číslo, ale všichni si budou díky tomuto článku pamatovat, že cukry obsažené v limonádách nám riziko rakoviny slinivky zvojnásobují, aniž bychom si uvědomovali původní podíl nemocných v populaci, neboť ho autoři článku neuvádějí. Takových článků v médiích zveličujících nejrůznější výsledky výzkumů, který jsem našla i já, najdeme spousty. Právě proto, že novináři vidí příliš malá čísla, používají fráze „dvojnásobná šance“ nebo „dvojnásobné riziko“; buď aby jejich článek nevypadal hloupě, když se zabývá takovými zanedbatelnými čísly, nebo proto, že si zkrátka ani neuvědomí dopad takové zprávy, pokud neuvedou žádná čísla. Dle mého názoru je to spíše ta první možnost. Chtějí psát šokující články a mít vliv na nevědoucí čtenáře. Ti takovéto zprávy vítají, neboť potom vypadají velice „chytře“ mezi svými známými, a ti zase šíří takovéto zveličené informace, které by se skoro daly nazvat fámami, dále, a tím se postupně obelhávají všichni lidé. Podle mě jsou takovéto „statistické triky“ užívané v médiích neetické a téměř neomluvitelné. Článek, který jsem našla já, sice nebude mít až tak velký dopad, ale pokud

by se zpráva týkala nějakého ožehavějšího tématu, může mezi lidmi vyvolat paniku, která by byla z obrovské části neopodstatněná.

Nezbývá nám, než si vybírat taková média, ve kterých je frekvence výskytu podobných zpráv menší, jako je například deník Mladá fronta DNES. Novinky.cz patří někam mezi seriózní a bulvární zpravodajský server, možná i proto jsem si ho vybrala pro vyhledání článku, neboť s podobnými zprávami jsem se zde setkala už vícekrát.

Požadované jádro této seminárky tvoří pouhé 4 řádky. Zbytek je kritika původní studie, což sem nepatří, a obecné povídání o popularizačních nešvarech, což sem také nepatří. Zkuste se zamyslet nad výsledky trochu detailněji, třeba nad těmi „pouhými dvěma sklenicemi“. Dopracujte to prosím.

SJ

Použitá literatura:

Anderson, K., Gross, M., Koh, W., Mueller, N.T., Odegaard, A., Pereira, M.A., Yuan, J. (2010). Soft drink and juice consumption and risk of pancreatic cancer: The Singapore Chinese health study. *Cancer Epidemiology, Biomarkers & Prevention*, 19; 447. Staženo 30.4. 2010 z http://www.scopus.com/record/display.url?eid=2-s2.0-76149146025&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&st1=Soft+drink+and+juice+consumption+and+risk+of+pancreatic+cancer%3a+the+Singapore+Chinese+Health+Study&sid=VgH6uhL4fW6jHhJz8qS9_m-%3a130&sot=b&sdt=b&sl=103&s=ALL%28Soft+drink+and+juice+consumption+and+risk+of+pancreatic+cancer%3a+the+Singapore+Chinese+Health+Study%29&relpos=0&relpos=0

Konzumace slazených perlivých nápojů prý vede k rakovině slinivky. (11.2.2010). Staženo 30.4. 2010 z

<http://www.novinky.cz/zena/zdravi/19171>

9-konzumace-slazenych-perlivych-
najoju-pry-vede-k-rakovine-slinivky.html